

Olie-incident in Estland

Olieslachtoffers muurvast in het ijs: het losbikken van een ijseend

Eind januari 2006 loosde een onbekend gebleven schip olie voor de kust van Estland. In dit gedeelte van de Oostzee overwinteren duizenden ijseenden, brilduikers, zwanen en tal van andere watervogels en de gevolgen bleven inderdaad niet uit. Ingevlogen om de noodzakelijke metingen en autopsies te doen kon een indruk worden opgedaan van een olieramp onder wel heel barre omstandigheden: stookpieten tellen langs een bevroren kust bij -15°C met door wolven en zeearenden aangevreten kadavers (de aantallen aaseters daar zijn werkelijk ontelbaar). De schade is uiteindelijk beperkt gebleven tot een slordige 10.000 olieslachtoffers. Toch een vervelend gezicht al die snijtafels vol met besmeurde ijseenden...

Kees Camphuysen, camphuys@nioz.nl, <http://www.ifaw.org/ifaw/general/default.aspx?oid=158903>

RECENTE PUBLICATIES

Op de ICES website: www.ices.dk is veel te vinden over visserij en (mis)management van de wereldzeeën. ICES is het acronym voor: International Council for the Exploration of the Sea die zich op zijn site afficieert als de organisatie die zeeonderzoek in de Noordelijke Atlantische Oceaan coördineert en promoot. ICES heeft een opmerkelijk rapport uitgebracht over de visserijen op “industrievij”: zandspiering en kever. Dat zijn dus kleine visjes die voor menselijke consumptie ongeschikt zijn, maar die massaal gevangen worden om verwerkt te worden tot vismeel (voer voor kweekvis of varkens bijvoorbeeld), en visolie. Nog maar kort geleden was de visserij op zandspiering in de Noordzee (gemeten in tonnen gevangen vis) verreweg de grootste visserij, nu is het bestand zodanig ingestort dat er niet meer op gevestigd kan worden. Omdat zandspiering ook altijd het voedsel bij uitstek was van veel zeevogels in Schotland, kennen de vogels daar nu late en slechte broedseizoenen bij gebrek aan eten en zitten wij hier met steeds toenemende aantallen bruinvissen en zeevogels voor de kust. Leuk voor ons, de vraag is hoe die viseters daar zelf over denken!

Het bewuste rapport heet: **Industrial fisheries: sandeel and Norway pout** en laat zien hoe de hoeveelheden zandspiering (en kever) ver beneden het “veilige” minimum gezakt zijn. Van zandspiering, waarvan ooit jaarlijks meer dan een miljoen ton (!) gevangen werd, is nog maar 446.000 ton over, van de hoeveelheid kever, ooit een goed alternatief voor zandspiering, nog maar 58.500 ton. De EU zag zich genoodzaakt beide visserijen te sluiten in 2005.

BirdLife International (2004). Tracking ocean wanderers: the global distribution of albatrosses and petrels. Results from the Global Procellariiform Tracking Workshop, 1–5 September, 2003, Gordon's Bay, South Africa. Cambridge, UK: BirdLife International. Te downloaden via: <http://www.birdlife.net/action/science/species/seabirds/tracking.html> en voor de echte (bibliothele) liefhebbers via die site ook gratis te bestellen.

Een zeer opvallend rapport, waarin de resultaten staan van vrijwel al het werk dat met zenders is gedaan aan albatrossen (en een paar grote stormvogelsoorten). Het was natuurlijk al bekend dat deze vogels rondzwerven in de zuidelijke oceanen, maar waar zitten nu de belangrijkste foerageergebieden? Overlappen die met de voor hen zo gevaarlijke long-linevisserij? Doen mannen, vrouwen en vogels van verschillende kolonies andere dingen? Moeten er onderhand geen speciale reservaten worden ingericht en waar dan wel? Het is allemaal te vinden in dit rapport, in kleur! John Croxall is er in geslaagd om vrijwel alle onderzoekers op dit terrein bijeen te brengen en hen over te halen om hun gegevens bij elkaar in een rapport gezamenlijk uit te geven. Zoiets zie je niet vaak, maar John Croxall is dan ook bepaald niet de eerste de beste! Alle onderzoekers? Nee, in één dorpje blijven onversaagde Amerikanen zich tegen de overmacht verzetten. Maar zij werkten dan ook niet aan echte albatrossen maar 'slechts' aan reuzenstormvogels en worden in het rapport fijntjes tegen het licht gehouden. Los van dit smetje geeft dit rapport een fantastische inkijk in het leven van een bijzondere groep vogels, maar ook in de techniek van het satelliet-zenderen. En, het meest belangrijk wellicht: het geeft een stevige duw in de rug van de broodnodige bescherming van deze groep.

GERINGDE ZEEVOGELS

Opmerkelijke grote jager

Marcel Langelaan fotografeerde 27 juni 2006 op de Zuidpier van IJmuiden een adulte grote jager met kleurringen. De ringen stonden dermate goed op de foto, dat het weinig moeite kostte om te achterhalen wat dit voor een vogel was. Hij bleek geringd te zijn op Foula (Shetland) zoals de meeste in Nederland waargenomen geringde grote jagers (Leopold 2006). Voordat de vogel neerstreek op de Zuidpier, was hij ook op Helgoland gezien door Jochen Dierschke, op 2 juni 2006. De vogel heeft dus minimaal de hele maand juni in de zuidoostelijke Noordzee rondgezworven. De vogel had natuurlijk in deze tijd present moeten zijn op zijn kolonie, maar deze zomer bleken er erg veel grote jagers niet tot broeden te zijn gekomen of Foula. Het gebrek aan voedsel

(zandspiering, zie elders in deze Nieuwsbrief) zal daar de oorzaak van geweest zijn. De IJmuiden/ Helgoland vogel was oud en dus zeer ervaren: hij was aanvankelijk met een stalen ring (HW60122) in juli 1976, als nestong. In 2006 was de vogel dus 30 jaar oud, waarmee hij de op een na oudste "Nederlandse" grote jager is (zie Leopold 2006). Het gaat hem de laatste jaren niet goed, want de laatste drie jaar (2003-2006) heeft hij niet meer gebroed. Hij is op een leeftijd dat seniliteit kan gaan optreden bij grote jagers, maar omdat hij al die tijd wel overleefd heeft, is het niet uitgesloten dat hij nog veel ouder wordt, en in betere tijden wellicht nog eens tot broeden komt.

Met dank aan Kate Risely (British Trust for Ornithology) en Bob Harris (Foula) voor de verstrekte informatie.

MFL

Referentie: Leopold M.F. 2006. Geringde grote jagers in Nederland. Nieuwsbrief Nederlandse Zeevogelgroep 7(1): 6-7.